

Manifest Iniciative za demokratični socializem

Obdobje samoumevnosti kapitalizma se bliža koncu. V drugi polovici sedemdesetih let 20. stoletja, ko se je v »razvitem« svetu končalo obdobje hitre in stabilne gospodarske rasti, se je začel napad sil kapitala na delavske pravice, ki traja vse do današnjega dne. Podlaga za upravičevanje kapitalizma je začela plahneti, apologeti kapitala pa so bili vse bolj prisiljeni opravičevati kapitalizem z golim dejstvom njegovega obstoja. Z dejstvom, da se kapitalizem v nasprotju z realno obstoječimi socializmi ni zlomil, čeprav so ga pogosto morale reševati fašistične tolpe in vojaške hunte, še danes zagovarjajo tezo, da alternative preprosto ni in da moramo biti v imenu nadaljnje akumulacije kapitala pripravljeni sprejeti vsako žrtev: rastočo neenakost, revščino večine svetovnega prebivalstva, teror diktatorjev in opustošenje narave.

Poskusi reševanja trenutne krize potrjujejo, da v kapitalizmu gospodarstvo ni sredstvo za povečevanje kakovosti življenja, temveč je človeško življenje sredstvo za širjenje akumulacije kapitala. Kriza ni izjema pri delovanju kapitala, ni motnja v samouravnavanju trgov in ni posledica nenadne rasti števila lenih, korumpiranih, nepodjetnih in nasploh nekonkurenčnih posameznikov, ampak je sredstvo, s katerim kapitalistično gospodarstvo uveljavlja svojo prevlado nad družbo in naravo. Opraviti nimamo z gospodarsko krizo, pač pa z obdobjem, ko normalno delovanje kapitalističnega gospodarstva zahteva, da se v imenu ohranitve profitov znebi še zadnjih ostankov bremena demokratičnega nadzora: delavskih pravic in javnih storitev. Politične elite ne razpravljajo o tem, kako gospodarstvo vpreči za uresničitev čim polnejšega razvoja vsakega posameznika in posameznice ter za zadovoljitev družbenih potreb, temveč ugibajo, katero žrtev še zahtevajo sile, ki jih menda ne moremo ne razumeti ne nadzorovati.

Vendar mistične sile, ki bivajo v finančnih in drugih trgih, svojo moč črpajo zgolj iz človeškega delovanja v kontekstu določenega ustroja družbene produkcije. Zaradi tega ustroja, ki nas odtuja tako drugega od drugega kakor od produktov našega dela, se ti produkti osamosvojijo in nam stojijo nasproti kot tuja, nerazumljiva in neobvladljiva sila, ki straši zdaj v obliki izvedenih finančnih instrumentov, zdaj v obliki obresti na državne obveznice. Razvoj znanosti in izobraževanja že danes ponuja tehnološke možnosti za izničenje revščine, krajšanje delovnega časa in sonaravni razvoj. Toda te tehnološke možnosti bodo ostale zgolj možnosti, dokler se bodo družbene moči izčrpavale v konkurenčnem boju in

ostajale podrejene slepemu diktatu povečevanja profita. Čas je, da začrtamo drugačno pot razvoja, kjer bo demokratično upravljano gospodarstvo sredstvo za doseganje družbenih ciljev, ne obratno, in kjer bo temeljno vodilo solidarnost, ne konkurenčnost.

Kaj je demokratični socializem?

Naš cilj je vzpostavitev družbeno-ekonomskega sistema, utemeljenega na neposredni demokraciji v politiki in ekonomiji ter na demokratično-planski delitvi dobrin. Gre nam torej za sistem proizvodnje in delitve, ki bo v skladu s potrebami vsake posameznice in posameznika ter družbe kot celote in ki bo upošteval nosilne kapacitete in pogoje regeneracije okolja.

Demokratičnega socializma ne razumemo kot utopično družbeno stanje v nedoločeni prihodnosti, ampak kot proces preseganja kapitalizma z demokratičnimi sredstvi, ki se ravna po večstoletni tradiciji emancipatornih bojev delavcev, kmetov, žensk in staroselcev. To demokratično preseganje kapitalizma poteka:

- **na politični ravni** z oblikovanjem in uvajanjem novih oblik sodelovanja skupnosti pri soodločanju o javnih zadevah, kot so participativni proračun, neposredna demokracija na lokalni ravni (z zbori občanov in javnimi skupščinami) in nadomeščanje predstavniškega sistema z neposredno udeležbo v soodločanju in delegatskim sistemom;
- **na mikroekonomski ravni** z uvajanjem oblik ekonomske demokracije, kot so skupno lastništvo zaposlenih, so- in samoupravljanje ter zadružništvo;
- **na makroekonomski ravni** z odpravljanjem trga in konkurence kot družbenih mehanizmov, ki v kapitalizmu povzročajo nenehne krize, in z vzpostavljanjem alternativnih načinov koordinacije proizvodnje in delitve dobrin, kot sta sodelovanje med proizvodnimi enotami namesto konkurence in demokratično planiranje namesto »slepe« tržne proizvodnje.
- **v odnosu do okolja** z načrtovanjem obsega gospodarstva v skladu z nosilnimi in regeneracijskimi sposobnostmi okolja ter z vzdržno oziroma ravnovesno gospodarsko rastjo, utemeljeno na redistribuciji že obstoječega bogastva in hkratni vpeljavi do okolja prijaznih tehnologij; za to je na globalni ravni treba zagotoviti enakopraven dostop vsake posameznice in posameznika do pitne vode, obdelovalne zemlje in ostalih naravnih virov, ki omogočajo dostojno življenje;

- **v odnosu do razrednega vprašanja in identitetnih vprašanj** z odpravljanjem tako razrednih razlik med delom in kapitalom kakor vseh drugih oblik neenakosti in podrejanja na družbeni ravni, zlasti diskriminacije na podlagi rase, spola, spolne usmerjenosti, nacionalne oziroma etnične pripadnosti in hendikepa.

Zavedamo se, da te politike ne morejo obstajati v eni sami državi, zato smo zavezani k internacionalizmu. Zavzemamo se za odpravo svetovnega kapitalizma ter se pri tem navezujemo na boje emancipatornih gibanj in strank z vsega sveta. Naš boj se umešča v svetovno protikapitalistično gibanje, kakor ga oblikujejo evropski Indignados, platforma ¡Democracia Real YA!, grška Siriza, nemška Die Linke, francoska Front de Gauche, španska Izquierda Unida pa zapatisti in bolivarijanski revolucionarji Latinske Amerike ter ne nazadnje egiptovski sindikalisti in kitajsko delavsko gibanje.

Emancipatorna gibanja za spremembo sistema se namreč organizirajo na dva načina. Na eni strani se organizirajo kot stranke, ki želijo pridobiti politično moč in delovati kot protisistemski režimi, na drugi strani pa kot gibanja, ki se borijo za spremembo sistema brez želje po prevzemanju politične oblasti. Idealna pozicija je enakovredno združevanje obeh protisistemskih strategij za doseganje istega cilja: teh, ki delujejo od spodaj in odpravljajo dosedanje družbene odnose, in tistih, ki v formalnem političnem prostoru spreminjajo politike od zgoraj.

Program Iniciative za demokratični socializem

Iniciativa za demokratični socializem je politični projekt za doseganje zgoraj navedenih ciljev. Načela demokratičnega socializma ne morejo biti udejanjena čez noč, temveč predvidevajo postopno vpeljavo in razvoj. Naše neposredne smernice so zato reformnega značaja, a ob tem ne pozabljamo, da želimo odpraviti kapitalizem in vzpostaviti solidaren, strpen in sonaraven sistem. To ni utopičen načrt popolne družbe, ampak konkretne zahteve celotnega delavskega razreda, zahteve vseh nas, ki moramo za preživetje prodajati lastno delovno silo.

Naši kratkoročni predlogi so:

1. **Nadaljnji razvoj kakovostnih javnih storitev za vse prebivalke in prebivalce.**
Zdravstvo, izobraževanje, socialno varstvo, javni prevoz, kulturne dobrine, pravno pomoč ter starostne in invalidske pokojnine morajo zagotavljati javne in nepridobitne

organizacije, medtem ko mora biti financiranje teh storitev v celoti zagotovljeno iz javnih sredstev.

2. **Vpeljava in razvoj posvetovalnih oblik neposredne politične demokracije**, ki bodo omogočale strpno soodločanje o skupnih zadevah na podlagi človekovih pravic in socialne pravičnosti ob hkratni debirokratizaciji vseh institucij političnega predstavništva in socialne države. Zagotovljen mora biti vpliv skupnosti, zaposlenih in »uporabnikov« pri soodločanju, saj lahko institucije le z vključitvijo vseh izvajajo storitve na podlagi dejanskih potreb.
3. **Vzpostavitev ekonomske demokracije**. Pravica do soupravljanja in pravica do solastništva podjetij sta temeljni demokratični pravici zaposlenih, saj morajo imeti zaposleni možnost odločanja na vseh ravneh, tako v zasebnem kakor v javnem sektorju.
4. **Gospodarska politika, ki se bo zavzemala za polno zaposlenost ter socialno in okoljsko vzdržen razvoj**, utemeljen na upoštevanju socialnih in okoljskih pogojev proizvodnje. Preusmeritev ekonomskih prioritet v razvoj gospodarskih panog obnovljivih virov energije, energetske učinkovitosti, strateških naravnih virov (kot so les, voda, semena, obdelovalna zemljišča), prehranske samooskrbe; hkratna uvedba progresivne zelene davčne politike.
5. **Polna zaposlenost in skrajševanje delovnega časa**. Štirideseturni delovnik je ob današnji produktivnosti in avtomatizaciji proizvodnje preživet ter eden izmed glavnih vzrokov brezposelnosti. Zagovarjamo krajšanje delovnega časa do ravni, ki bo omogočala polno zaposlenost.
6. **Dvig minimalne plače na vsaj 70 % povprečne plače**. Obrniti je treba trend rasti socialnih neenakosti in določiti največje možne razlike v plačah.
7. **Preoblikovanje sistemsko pomembnih bank v javni servis** po zgledu javnega šolstva in zdravstva. Banke morajo služiti javnemu interesu, ne zasebnemu.
8. **Sprememba davčne politike v smeri progresivne obdavčitve** do ravni, ki bi omogočila zgoraj opisano raven in kakovost javnih storitev. Dvigniti bi bilo treba tudi davek na dohodek pravnih oseb in davek na finančne transakcije, prav tako davek na zemljiško lastnino in podobno premoženje, in sicer dosledno za vse lastnike (tudi verske skupnosti), ki presegajo določen cenzus.